

СОВЕТ УЛУСТУҢ ЧАА УЛУГ ТИЛЕЛГЕЗИ

Дүүн космосче „Восток-5“ деп корабльди бистин чуртвустан салып үндүргөн. Корабльди уждукчу-космонавт, подполковник Валерий Федорович Быковский башкарып чоруур

БҮГҮ ЧУРТТАРЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, НАТТЫҢЫҢАР!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди Сөветинин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

1925 чылда
Түндүк Кавказда
1963 ч.
И Ю Н Ъ
15
СҮББОТА
№ 141 (5545).
Өртөө 2 көп,

СЭТА-НЫҢ ДЫҢНАДЫ

1963 чылдың июнь 14-те Москваны-биле 15 шак турда Совет Эвилелиниң хамаатызу уждукчу-космонавт подполковник эш Валерий Федорович Быковскийнин башкарганы «Восток-5» деп космос кораблин Чернин спутнигинин орбитасын салып үндүрерин Совет Эвилелинге боттандырган.

Космоска чаа уждуушкунун сорулгалары болза:

- кижинин организминде космос уждуушкунунун янзы-бүрү факторларын салдарын өөренип көөрүн үргүлдээри;
- үр уждуушкунун байдалдарына медицина-биологиялык калбак шиччиледерин чорудары;
- уждуушкунда космос кораблинин системаларын улам ынай ажалдап кылары болгаш сайырагайжыдары болуп.

«Восток-5» деп корабль-спутникти санап көргөнгөн чок кылдыр орбитага салып үндүргөн. Баштайгы мезгилдинде эзугаар алырга, Черни долгандыр корабль-спутниктин дээкинин шикшиинин үеи 88,4 минута. Чернин кырыдан эң чоокку ыраакшыны (перигеясында)

181, эң ындыкы ыраакшыны (апогеясында) 235 километрге ден, экваторже орбитаның ийленээнин булуңу 65 хире градус болуп турар. «Восток-5» деп космос кораблин ийи таланын харылаазын үзүктелишикин чокка тудуп турар.

Уждукчу-космонавт эш Быковскийнин дындын болгаш телеметриктик база телеизиронуг системаларын мезгилде эзугаар алырга, корабльди орбитага салып үндүреринин болгаш деңиз чок байдалче шичинишинин үезин космонавт таарымчалыг эртен. Эш Быковскийниң бодунун байдалы эки.

Уждуушкунда эш Быковский бодунун дамчыдылгаларын 20,006 болгаш 143,625 мегагерц частоталарга кылып чоруур.

19,948 мегагерц частотага ажалдап чоруур «Сигнал» деп дамчыдыкчыны корабльде база тургускан.

Космос кораблинде бүгү-ле системалар таарымчалыг ажалдап чоруур.

Уждуушкунун чоруп турарынын дугайында дындагыларын Совет Эвилелинин бүгү радиостанциялары дамчыдар.

СЭКП ТК-да болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинде

Чигир свёклазының бедик дүжүдү дээш социалистик чарышты калбартыр деп колхозчуларны, совхозтар ажылдакчыларын кыйгырган Киев областан, Краснодар крайның көдээ ажыл-агыйының ажыл-ишчилеринин инициативазының дугайында

Сөөлгү чылдарның дургузунда чуртка чигир свёклазынын тарылга шөлдерин калбартыр болгаш инити чыылдазын көвүдери талазы-биле улуг ажыл чоруттугун дээрин СЭКП ТК болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлели демдеглезди. Бир зөс 1953 чылда колхозтар болгаш совхозтар күрүнге 22,9 миллион тонна чигир свёклазын саткан болза, сөөлгү беш чылдарның дургузунда чылда ортума-биле 47 миллион тонна свёклазы думжаган. Оң түңүлде чигир бугу-дери 1953 чылда 3 миллион 400 муң тонна турганын-дан, 1962 чылда 6 миллион тоннага чигир көвүдээш.

Ындыг болза-да эмгек байдала, чиркин саң улуу-биле өскөн, улустун чагай байдалы чыл келген тудун-на бедик турар уеде, чигир свёклазын бүдүрерин эң улуу-биле өстүрерин болгаш чигир ажалдап кылырын көвүдериңиз көдээ ажыл-агыйның ажылдакчыларын-дан неген турар.

Бо чылын колхозчулар болгаш совхозтар ажылдакчылар чигирин бедик дүжүдүрүн алырга багай зөс үндээрин тургускан. Чаз ошалан тургускан, июнь 1-ге чидир чуртка бо үнелиг кулуштуары 5,7 миллион гектарга тараан. Сөөкланы эң эки черлерге тарыры, органиктин болгаш минералдык чемичимдиглерин тегери чүрүм болган. Колхозтарның болгаш совхозтарның шөлдерине бер болганда чигир свёклазы эки, дески үнүп эгелзди. Ам соруга чүд диде, тарылганын ажалдап кылышкын болгаш ажалдазын ай-шанда болгаш бедик шынарлыг кылдыр чорударында, тарылганын бүгү шөлүндө бедик дүжүдүрүн алыр хандырарында болуп.

Киев областың болгаш Краснодар крайның көдээ ажыл-агыйынын амыл-ишчилери чигир свёклазының бедик дүжүдү дээш демиселе үнелиг инициативаларын илергейледи. Олар социалистик үзүлгелерин ап, чигир свёклазының бедик дүжүдүн алырче уландырган долгандыр хемчеглерин ажалдап кылып болгаш боттандырып турар.

Краснодар крайның эр, херзэнен колхозчулары, совхозтарын эр, херзэнен амылчылары, көдээ ажыл-агыйның туснай эртемчилери, бүдүрүлге эргелдеринин ажылдакчылары 1963 чылда бүгү 255 муң гектар шөлүгү ба бүрүндө 250 центнер чигир свёклазынын дүжүдүн өстүрүп алырын болгаш күрүнге 60 миллион центнер свёкланы садарын хулээнген.

Киев областың көдээ ажыл-агыйынын ажылдакчылары чигир свёклазының бүгү шөлүнүгү ба бүрүндө 245 центнер чигир свёкланы алырын болгаш күрүнге 23 миллион центнер свёкланы садарын шиктирлээ.

Киев областың болгаш Краснодар крайның ховуларының амыл-ишчилери 1963 чылда чигир свёклазын бүдүрүп болгаш күрүнге садар планын долдор болгаш ажыр күүсебиз дээш социалистик чарышты калбартырчыне бүгү колхозчуларны болгаш совхозтар ажылчыларын кыйгырган.

СЭКП Төп Комитеди болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлели Киев областың болгаш Краснодар крайның свёклазынын эгелзешкинин деткэн болгаш Киев областың база Краснодар крайның свёклачыларын кыйгырып калба-биле чугааламып көөрүн, оларнын инициативазын бүгү хемчег-биле деткидин, 1963 чылда чигир свёклазының бедик дүжүдүн болгаш инити чыылдазын көвүдери дээш бүгү улустун чарышты калбартырын эвиледешкен республикаларның Компартияларының ТК-ларына болгаш Министрлер Чөвүлелинге, партия крайкомнарына болгаш обкомнарына, крайкүсөмнарга болгаш облкүсөмнарга, бүдүрүлге эргелдеринге, свёкла тарылгалыг колхозтарның болгаш совхозтарның партия, профазилел болгаш комсомол организацияларына сумелзэн.

Чигир свёклазынын тарылгаларынын ажалдазын ай-шанда болгаш шынарлыг чоруура соруга-биле чигир свёклазынын шөлүн үлдеридириңиз нысна хуусаада доозарын хандырып, гектар бүрүзүңе үнүштерин эртен чугула сырый болурун камгалады дээш өзүңиз ичкээргейн көрүндүрерин, чүге дээрле ол чорук бедик дүжүттү алырчың шиктирлиг чүгүлү болурун эвиледешкен республикаларның Компартияларынын ТК-ларына болгаш Министрлер Чөвүлелинге, партия крайкомнарына болгаш обкомнарына, крайкүсөмнарга болгаш облкүсөмнарга, партия комитеттеринге болгаш бүдүрүлге эргелдеринге, колхозтарын болгаш совхозтарын улуручуларына СЭКП ТК болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлели хүлээтин.

СЭКП ТК болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлели свёклачыларын мурдунга мындагы чугула сорулгалары салган:

- үнүштүн үнөр бүгү үезинде дургузунда свёкла бөк үнүштерден эрэг байдалга турар телзедә одуруулар аразынын үлдеридишинин ай-шанда организастаар. Ол дугайында бар бүгү машиналары ажылдаар болгаш оларнын ийи элчегде ажалдазын хандырары эртен чугула;
- бо чылдың байдалдарында чигир свёклазының бедик дүжүдүн алырчың үнүштерин немерде чегерилгез улуг умур-дузалыг болуп турарын барымдаалаш, бүгү колхозтарга, совхозтарга бар турар чемичимдиглерини бүрүн болгаш шын ажылдарын организастаар. Амыл-агый бүрүзүңе минералдык чемичимдиглеринин ажылдаары-биле кадэ свёклазын немерде чегерилгезинге тус черни чемичимдиглерин эң калба-биле ажылдаары эртен чугула;
- чигир свёклазынын тарылгаларын хоралакчылардан камгалаар соруга-биле плантацияларны хоран хемичимдиг-биле ажалдап кылырын чорударын хандырар;
- чигир свёклазынын тарылгаларынын ажалдазын талазы-биле ажалдаарга эз-харыска чок чорукту болдурбас болгаш зөөлар плантацияларга ажалдаарын бүрүн комплексинин чоруура кылдыр бүгү таарымчалыг байдалды тургузар база оларның күш-ажылынын түңүлдерин дүжүт талазы-биле үнелеп көрүжүрүлү. Механизатор болуп тарылганы чоруткан бодунун шөлүңге ажалдап кылышыны чорудар кылдыр чурумчулар ужурулг;
- чигир свёклазын тарып өстүреринде ажалдап турар колхозчуларның болгаш совхоз амылчыларынын материалдык конуругаларын бедирдинин улуг умур-дузалыг үнелеп көрүшүшү, эки ажалдазын дээш маңгал-шаңнадык хемчеглерин чүгүлү чылдың төмүзүндө зөс, харын база тус-тус ажалдары ай-шанда болгаш бедик шынарлыг кылдыр чорутканы дээш, үнүштерин үнерин болгаш чогуур сырый болурун хандырганы; тарылгаларыны немей чегерилги; одуруулар аразынын ажалдап кылышыны; тарылгалары хоралакчылардан камгалаары болгаш өскө-дә ажалдары чорутканы дээш доктадып тургузарын ажал-агыйларга сумелзэр. Күш-ажылыг телвирин чигир свёклазынын дүжүдүн бедирдинге болгаш инити чыылдазын көвүдериңизге база белеткелдер планнарын күүдериңизге идиг болган турар ужурулг.

Эр, херзэнен колхозчулар, совхозтарын эр, херзэнен амылчылары, көдээ ажыл-агыйның туснай эртемчилери, бүдүрүлге эргелдеринин ажылдакчылары, коммунистер болгаш комсомолчулар, ивадзин бүгү амыл-ишчилери тарылгаларын ажалдазын үлгерлиг хандырып, бедик дүжүттү өстүрүп, чигир свёклазынын белеткелдеринин күрүне планын күүдериңизге күштерин болгаш энергияларын харамнамас дээрлик бичиге бүдүрелиңиз СЭКП Төп Комитеди болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлели илергейлет тур. Бо болза улустун чагай байдалын бедирдинин херзэне көдээ ажыл-агыйның ажыл-ишчилеринин улуг салышыны болур.

Бешки космонавт Валерий Федорович Быковский

Космосче уждуп үнеринин мурдунда космонавт В. Ф. Быковскийниң кылган медегелели

Эрчим эштер, «ишктер!» Совет киждерин эгелздиң, космосу чедириникиң шиктирлиг ап турар чорук ол дээрле бистин маадрылг удузувустун чогадыкчы улуг херкеттеринин болгаш коммунистик партиянын төгүлүг шиктирлерин амы-

дыралга боттандырып турарының түнели-дир.

Мэн «ишктерин-космонавтар Андрейн Николаев биле Павел Попович олар Юрий Гагарин биле Герман Титовтун соода космоска бөлүк уждуушкуну боттандыргандан бээр чыл дептес деп эртен. Эгезин бистин

совет Төрүн чуртвус салган херекти уламчылар улуг алдар бөгүн мэн үлүмге онаажан турар-дир.

Харысалгалыг болгаш хүндүлү даалганы алдары-биле күүсөдир дээш бодунуң бүгү күштеринин, белгаларинин болгаш мергежилдинин бээрими Совет Эвилелиниң Кому-

нистик партиянын Ленинчи Төп Комитединге, Төрөн Совет чыакки, Никита Сергеевич Хрушевка, эрчим ала-чуртуларынга шызылг ап турар мей.

Төрөн терге удавс ужурашкыже чеди!

риг-агартын Жуковский аттыг инженер академиясында чедириникиң өскөн турар.

Валерий Федорович калаамай, оон калай Валентина-Ивановна Быковский, Эртен кыжы оларга оол түртүтүнгө.

Космонавтын азыр Федор Федорович Быковский-пенсонер Исид Клавдия Ивановна-бажык Исид Улганы Маргарита Федорова бажык-да инспектор-экономист болуп ажалдап турар.

Валерий Федорович Быковский 1934 чылда Москва областың Павлово-Посад хоорайына төрүтүнгөн. Ол ВЛКСМ кеңигүнү.

Космонавт он чеди харымында эгелзш бодунуң салым-чулуң ужура чүгүлү хөлбаштырган. Ол ортумак школага өөренип тургаш-ла, оң-биле кадэ Москваның аэрокувук дооксан. Валерий оң соода Качинскийниң шериг ужура чүгүлүг үчкү мезгилдеги ужудуучуларын баштай өөрдөрүн ужура чүгүлүг шиктирлээ. Ол үчкү мезгилде 1955 чылда дооксаным соода Валерий янзы-бүрү шериг кезектеринге уждукчу болуп ажалдап турган.

Командирал шериг Валерий Быковскийниң эки деп маңгал, ол диким, белгалдыг ужура, уждуушкунга шөлзүң, нарын байдалың үезинде шиктирлин дүргөн хүлээп алыр деп демдегел турган. Тускай белеткелди ол чедириники дооксан. Материалдык кезекте ол кончуг эки билеринин турган. Инструктор болуп ажалдап турган. Валерий бодунуң дуржулгазын болгаш белгаларын эштеринге мерге-

Чурттун бүгү колхозчуларына, совхозтарын ажалдап кылырга болгаш көдээ ажыл-агыйның тускай эртемчилеринге Краснодар крайның свёклачыларынын болгаш чигир заводдарынын ажылдакчыларынын кыйгыры

Эрчим эштер!

Бистин мнэк Төрөн чуртвустун ужу-кыды көзүбөс делгемнеринде миллион-миллион совет киждерин күженишикин күш-ажылы хайгынгып турар. СЭКП-нин ХХИ съездинин хүлээп алганы, коммунистер тургузарынын улуг чагай программанын бистин үлүзүс алдарыг делвечи партиянын удурутпазы-биле чедириники боттандырып турар. Үлөтүрүп, көдээ ажыл-агыйның чаа күчүлүг көдүрүшүнү дээш, мнэк Төрөн чурттуң күчүңуң улам ынай кылылгыр, улустун чагай амылдарын болгаш культурулу денелин бедире дээш демиселе совет кжи бүрүзүнүң алдарынын терзө болу берген.

Чурттун көдээ ажыл-агыйнын ажыл-ишчилери бистин чагыс чер чурттуларынын — Усть-Лабинскийн таргалыларынын болгаш малчыларын эгелечи чорук-биле 1963 чылда тараа болгаш көдээ ажыл-агыйнын өскө-дә продуктуларын бүдүрерин күүдериңиз дээш бүгү улустун социалистик чарышын калбарган. Ол чарышка бистин краймынны колхозчулары, совхозтар ажылчылары, о ол мнэк көдээ ажыл-агыйнын чиг-эдин болбаарынын турар бүдүрүлгелеринин коллективтери ишкелдей кырып турар. Бүгү культуруларын чагай дүжүдүн өстүрүп болгаш ажал алыр, күрүнге 160 — 170 миллион пуд тарааны, 290 — 300 муң тонна ээти, 800 муң тонна сүттү, 470 миллион кезек күш чуртарын болгаш өскө-дә хей продукцияны садар деп бичыг сөзү кубанычтар берген.

Ам алган хүлээлгелерин күүдериңиз дээш күженишикин демисели чорутуп турар. Колхозтар болгаш совхозтар чызын культуруларын эң дээрле хуусааларга чакып тараан, тарааларын сагыш чонангы ажалдазын организастаан. Малчылар эл-сүт, чуура, дүк бүдүрерин болгаш күрүнге садарын күүдериңиз тургаларынын дилеп тий, ажылдап кырып тургалар. Көдөзин бүгү-ле ажыл-ишчилери-биле калы, чигир бүдүреринге хергелер чиг-этин өстүрерин хүлээтин бистер, свёклачылар, база-ла хол салбайн ажалдап турар.

Кубань сөөлгү чылдарын дургузунда Россия Федерациясында свёкла тарыларын болгаш оң бүдүрерин кол районнарын бирзөөн болу берген. Чигир свёклазынын тарылга шөлү 1953 чыл-биле дээрле, 14 катап өскөн. Чигир бугулар 14 чаз заводдарын тургускан, ол чорук чигир бугулар талазы-биле бүдүрүлге күчүлүг (барык-ла 9 катап улгатыларынын арзын берген.

Бо чылын фабрикага чигир кыды свёклазын шөлүн 255 муң гектар чедир улгатылган. Гектар чер бүрүзүңдө 250 центнер свёкланы алыр болгаш 60 миллион центнерден зөөш зөс свёкланы күрүңге садар сорулгалы бодуустун мурунуса салып алган бис. Усть-Лабинский, Динский болгаш Кавакатын бүдүрүлге эргелдеринин, Адыгей автономн областын Краснодарийск бүдүрүлге эргелдеринин свёклачылары чагай дүжүттү — гектар чер бүрүзүңдө 300 центнер свёкланы алыр боттарынга хүлээнген. Хей-хей колхозтар, совхозтар, бригадалар болгаш зөөлар бедиктең хүлээлгелерин алганы. «Лабинский» деп үренин ажалдакчы свёкла 1100 гектар шөлгө гектар бүрүзүңдө свёкланын 14 центнер үренинин алыр дээш демисеп турар.

Боттарын чагай дүжүттү өстүрүп шыдарын Кубанын свёклачылары эркен чылдарда чагыс удав өскө бадмытан. Агаар-бодуустун байдалы таарымча чок 1962 чылдын болгаш хей-хей колхозтар, совхозтар, бригадалар болгаш зөөлар чигир свёклазынын чагай дүжүдүн ажал алган. Кубанын суралгы свёклачыны, Социалистик Күш-ажылыг Мадыры, ССРЭ-нин Дээди Сөветинин депутаты В. А. Светличныйни механизастаттыг эвенору улуг чедириники чедип алган. Холдун күш-ажылы хергелерий турар депшигелдик технология-биле ажалдазын, ол эвен эртен чылын 150 гектар чериң гектар бүрүзүңдө 252 центнер чигир свёкланы ажал алган. В. А. Светличныйни эвеноруңга центнер свёкланын бүт-үези 36 кепес болган.

Эртен чылын бей Кубаньга В. А. Светличныйни эвеноруңу үлгерин эгерерин хей болуп турган. Эри технология-биле ажалдан турган бригадаларга болгаш зөөларга болдурга, олар эң-не чагай дүжүттү алганнар.

Бо чылын депшигелдик технологияны шиктирлиг алыр дээш шикчөөшүн улам-на калбарган. Эржегек чутула техника-биле дериттинген мул хире механизастаттыг эвенор 130 муң гектар чигир свёклазын холдун күш-ажылы шөлүгү хергелерий өстүрүп турарлар. Ол болза крайда таран бүгү свёкла шөлүңүң хей кезин болуп турар. Оларын кайды-да чигир свёклазынын чагай дүжүдү дээш демисеп турар. Чижжо, Усть-Лабинскийн бүдүрүлге эргелдине Михаил Поповарын, Василий Перешетини, Николай Атаманюкту болгаш Георгий Шумейкону механизастаттыг эвенору гектар черен свёкланың 350 центнер дүжүдүн алыр дээш шудургу ажалдап турар. Динскийн бүдүрүлге эргелдине Дмитрий Ермошкону болгаш Иван Ливенцовун, Павловскийн бүдүрүлге эргелдине Георгий Нечедуронун, Лабинскийн бүдүрүлге эргелдине Николай Камышевонун, Кавакатын бүдүрүлге эргелдине Григорий Петренкоңу, Тимашевскийн бүдүрүлге эргелдине Иван Полищукту,

жылдыг дамчылды берип турган. Ол парашот-биле 72 катап шурдан.

Совет Армияга эки албан эртерин дээш В. Ф. Быковскийни «Кызыл смышты» ордени-биле, «ССР-ниң Чедектин Күштеринин» 40 чылмы, «Эки албау эртеринге» деп медалды бер-биле шаңнаткан. 1959 чылда аңа «Ийги кластың шериг уждукчу» деп атты, о оң соода «Шериг-агаар күштеринин» парашот-десант белеткелдинин инструктор» деп атты тывысқан.

Подполковник В. Быковский шек-

жылдыг дамчылды берип турган. Ол парашот-биле 72 катап шурдан.

Совет Армияга эки албан эртерин дээш В. Ф. Быковскийни «Кызыл смышты» ордени-биле, «ССР-ниң Чедектин Күштеринин» 40 чылмы, «Эки албау эртеринге» деп медалды бер-биле шаңнаткан. 1959 чылда аңа «Ийги кластың шериг уждукчу» деп атты, о оң соода «Шериг-агаар күштеринин» парашот-десант белеткелдинин инструктор» деп атты тывысқан.

Подполковник В. Быковский шек-

Тудугнуң темпизин дүргөдир

Липецкче чуртталга бажыңнарын үлүг улуг комплексин тудуп тургускан. Чаа келген киждер чагай жыткан квартираларга шагда-ла көзүлүп кире турган. Ынчалза-даа чаа бажыңнар кижиринин коңуг кирерин согдарадып турар. Бажыңнар ажалдаа дужааттыгмайлар турар, чүге дээрле райондуг бус-биле чылдар одалга чер-дә, икжерер коммунализация-да белең зөс болган.

РСФСР-ниң Коммунал ажыл-агый министрствозунун коллегиязының сөөлүг хуралына ол фактыларын чикла оюмун күүсеттин турган. Ол черлерге Мурманск, Томск, Саяхан

бажыңнарын капитал септелгениң планын күүсетин турарынын чорудууга чыгып дугайында айтырын чугаламып көргөн. Хуралга демдегелетингени-биле алырга, ол планмы Россия Федерациязының дык хей областарында, крайларында болгаш автономн республикаларында кончуг четпес күүсөдүп турар.

Ындагы Томск болгаш Новгород областарда, а ол мнэк Удмурт, Саха, Чукотка, Бурят АССР-лерде чаа чуртталга бажыңнарын кончуг оюмун тудуп турар. Дык хей черлерде коммунал тудугнуң планы дык оюмун күүсеттин турган. Ол черлерге Мурманск, Томск, Саяхан

бажыңнар болгаш Тыва АССР хандырар.

Коллегияның хуралында мындагы фактыларын чикке кылдыр кирген. Чижжо, Брянскче аалчылар бажыңны, чунар-хеп чуур комбинасты ама-ча чедир ажалдаа кырбөөш. Кировта Ватка хемин кижилды көүрүртүп, пролейбу септезүңүң турдуушкуну узамдыгын турар берген. Нижний Ломов хоорайда (Пенза область) чунар бажыңны тудуугулар эзэн каш чылдарда дооспай, узамдыктыр келген.

Эзэн каш хоорайларда коммунал организациялар чуртталга бажыңнарын капитал септелгениң дугайында чогуур сагыш салышынын меретпей дээр. А ам дээрле оңу кылдыга эң-не таарымчалыг уе-дир. Ылалгы Белгород, Калуга, Ульяновск областарда, Татар, Челябинск, Мордва болгаш Тыва АССР-лерде бажыңнар септелгени оңа четпес чорудуп турар.

Россия Федерациязының хоорайларына чуртталга-коммунал тудугнуң, чуртталга фондуңуң септелгениң темпизин дүргөдиринде, ажалдарын шынарлыг кижилдерин талазы-биле толгалыг хемчеглерин РСФСР-нең Коммунал ажыл-агый министрствозунун коллегиязы алган. (СЭТА).

Ленинчи улуг туктун, адаа-биле!

(„Правданың“ июнь 13-те мурнуку чүүдү.)

Совет Эвдлетинин Коммунист партиясы, бугу совет улус, акыл-дунма коммунист болгаш ажилчин партиялар, делегейи бугу деп-шилгелгел куштери төгүчүн кайтамчык хунун — РСДРП-нин ийги сьездинин бо чылдын июль 30-де болур 60 чылдын демделгезинде белеткен турар. Чаа хевирин партиязы, Ленинчи большевик партия ол сьездеги херек кырында тыттып келген. Оппортунисттик тудалгаа каалам берген барыны чүктүн социал-демократтыг реформист партияларынга дөмей эвес партия, мөдүкүлдерин тергидешиктин дүжүрү дөш, чаа ниятелди тургузуу — коммунизам тургууру дөш арас-дидим, айтш чок демисейди тугуу бедик көдүргөн партия тыттып келген.

Марксист болгаш Энгельстин хевирин улуг уругудектигин, бистин башкычы болгаш баштыкчымыс Владимир Ильич Ленин партия үндөлдөй тургузуу турган. Эртең чус чыл-биле амгы чус чылдын арасында, казан капитализм дөгүлдүгүн империализм чадамын киргенде болгаш амгы чөрүлдөтөри шыгынык-чы-биле чидегенде, казан революстур шургуланы чокшудуп олурган чөрүлүгүн бийлигилер турар аларга. Ленин бодунун чангыс үзө-бодалгылары-биле, Россия пролетариатынын дөре оодары-биле кады партиязынын үндүзү салып өгөдөн.

Социал-демократтыг организацияларын ийди-политиктыг, организастыг сыры каттыштарына, РСДРП-нин II сьездинин белеткөөринде В. И. Ленин тургусканы «Искра» солуу чугула роль ойнаган. Партиянын ийги сьездинин тургускан чаа хевирин партиязынын ийиди болгаш организастыг принциптерин «Искраның» арынарына ажилдап кылган.

РСДРП-ниң ийги сьезидин — чүдө Россиянын ажилчын агымынын төөгүзүгүн өч чугула үе болган өвөс. Ол дөре делегейин эргилдөө стүлүш чимчөөшкүниң аргидели үе болган. Ол төөгүдүгү укурдузаы чүдө дөш, искрчын улгунныкын тилгелегени бижылгалаан болур-дур. Орус ажилчын агымын революстур угаан-боданын өзүлүгү илердиктери болуп турган В. И. Ленин, большевиктер РСДРП-нин тугуу боттарынын холдунга алганар. Ол дөре оппортунист революстур чоруктун, чаа-гаарлар чорукту организастыг болгаш эчир сорулжач чүктүлдүгү чоруктун, политика талазы-биле тура-борш чок чорукту бедик идеялг болгаш элеш чок чоруктун тилгөөни болган. Бодуну политиктыг партиязынын тургуруу талазы-биле Россиянын революстур марксисттерин теоретиктиг, политиктыг болгаш организастыг ажил-чорудулагынын кайгамчык улуг укурдузаы болганын демделгез, Лениннин бижөөни бола: «Большевиктер болгаш политиктыг боданын агымынык кылдыр баш политиктыг партия кылдыр, 1903 чылдан бээр дөгүлгөн туруп келген».

Барыны чүккө революстур пролетаризм чимчөөшкүниң база Россия революстур демократтыг шимчөөшкүниң чедип алган бугу-ле дөре чүдүлдерин бодуне хандыгач, бодунун чуртунун тоаргал байдалдарын өөрөшп көргөш, Россиянын меделдегил пролетариатын бугу-ле дөре кижилерин болуп долгандыр сыры каттыштырган. Лениннин тургускан партиязы эрги делегейи штурманачынык ажилчы

Ленинчи принциптерин бугу-биле катап тургускан, улустун чогаалкчы куштеринин хөгжүүргө делегейи ажилчын. Организастыг тургузугу, улус ажил-агымын улудурун экижидеринин талазы-биле СЭКП-ниң XXII сьезидинин соода партиянын аылган чаа бажыны коммунизм дөш демисейге оон масаларнын баштыкчы болгаш организастыг болур роль улам бедиткен.

Идеология ажилчынын сорулгаларына холбаштырган СЭКП ТК-нын ам болур Пленуму партиязын болгаш улустун амдыралына чугаажок чугула болушкун болур. Идеологтук фронт — коммунизм, тургузушкунуң аң чугула фронтуну. Партия бодунун чаа программасында кайгамчык улуг сорулгалары совет ниятелдин бугу ажил-инчелеринин коммунист үзө-боданы хевирлээр сорулган салган. Ол сорулгалар база-ла шимчилдигин турар! Бисте идеологтук ажилдын дешмел бедик болган тудум, коммунист тургузушкунга чедикшилер улум улуг болур.

Бистин партиязы марксист-ленинниң тугун бедик тудуп, чаа байдалда ол өөргөдиги сайырдык, оон революстур утка-шынырын, оон арга чорун камгалат турар. Буржуаз идеология-биле, оппортунисттин, ревизионизмин, догматизмин болгаш сектанты чоруктун илердикшилерине-биле партия мога чок демисейди чоруп турар. Партия башкы ажил-дунма марксист-ленинчи партияларын чангыс анил болгаш сыры каттыжымкын бижылгалары дөш демисей, социалетик интернационализм идеяларын шычы болурун чижөөн көргүзүп турар. Акыл-дунма коммунист болгаш ажилчын партиязы-биле кады СЭКП тайбын дөш, демократия болгаш социализм дөш демисей турар күштерин аватарында чоруп орам. Амгы үеде социализм бодунун кыгыздары ома калбарган, социализм чангыс чуртун хем чедилден үнөш, өске дигерже непертөөн, делегейин социализм системез тындалган. Социализм чуртарынын чедикшилерине бугу делегейин ажилчы ойнары өөрү турар. Бистин партиязынын өөрү-хевирлээр болган анаа дөмейлештир делегейин барык тозан чуртарына марксист-ленинчи партиялар тыттып, долган, тилгелегил хөдөйлү турар, олар боттарынын хөрөөлөргө дөш ийи миллион ажилч коммунистери каттыштырган.

СЭКП Топ Комитеди «РСДРП-нин ийги сьезидинин алдан чылмын дугайында» бодунун докталамында кайгамчыктыг хунун калбаа-биле демделгезин партия организастыгына сүмөлөөн. Алардыг хунге белеткери талазы-биле бугу ажилды коммунист партиязы докталам ажилчы чонарын улам ийди сыры каттыштырганын, улустун бугу күштерин СЭКП-ниң XXII сьездинин салган төөгүдүгү сорулгаларын күүседиринче мобилизастарынын демде-биле чорудуп турар.

Совет Эвдлетинин коммунист партиясы, бугу совет улус, акыл-дунма коммунист болгаш ажилчин партиялар, делегейи бугу деп-шилгелгел куштери төгүчүн кайтамчык хунун — РСДРП-нин ийги сьездинин бо чылдын июль 30-де болур 60 чылдын демделгезинде белеткен турар. Чаа хевирин партиязы, Ленинчи большевик партия ол сьездеги херек кырында тыттып келген. Оппортунисттик тудалгаа каалам берген барыны чүктүн социал-демократтыг реформист партияларынга дөмей эвес партия, мөдүкүлдерин тергидешиктин дүжүрү дөш, чаа ниятелди тургузуу — коммунизм тургууру дөш арас-дидим, айтш чок демисейди тугуу бедик көдүргөн партия тыттып келген.

Марксист болгаш Энгельстин хевирин улуг уругудектигин, бистин башкычы болгаш баштыкчымыс Владимир Ильич Ленин партия үндөлдөй тургузуу турган. Эртең чус чыл-биле амгы чус чылдын арасында, казан капитализм дөгүлдүгүн империализм чадамын киргенде болгаш амгы чөрүлдөтөри шыгынык-чы-биле чидегенде, казан революстур шургуланы чокшудуп олурган чөрүлүгүн бийлигилер турар аларга. Ленин бодунун чангыс үзө-бодалгылары-биле, Россия пролетариатынын дөре оодары-биле кады партиязынын үндүзү салып өгөдөн.

Социал-демократтыг организацияларын ийди-политиктыг, организастыг сыры каттыштарына, РСДРП-нин II сьездинин белеткөөринде В. И. Ленин тургусканы «Искра» солуу чугула роль ойнаган. Партиянын ийги сьездинин тургускан чаа хевирин партиязынын ийиди болгаш организастыг принциптерин «Искраның» арынарына ажилдап кылган.

РСДРП-ниң ийги сьезидин — чүдө Россиянын ажилчын агымынын төөгүзүгүн өч чугула үе болган өвөс. Ол дөре делегейин эргилдөө стүлүш чимчөөшкүниң аргидели үе болган. Ол төөгүдүгү укурдузаы чүдө дөш, искрчын улгунныкын тилгелегени бижылгалаан болур-дур. Орус ажилчын агымын революстур угаан-боданын өзүлүгү илердиктери болуп турган В. И. Ленин, большевиктер РСДРП-нин тугуу боттарынын холдунга алганар. Ол дөре оппортунист революстур чоруктун, чаа-гаарлар чорукту организастыг болгаш эчир сорулжач чүктүлдүгү чоруктун, политика талазы-биле тура-борш чок чорукту бедик идеялг болгаш элеш чок чоруктун тилгөөни болган. Бодуну политиктыг партиязынын тургуруу талазы-биле Россиянын революстур марксисттерин теоретиктиг, политиктыг болгаш организастыг ажил-чорудулагынын кайгамчык улуг укурдузаы болганын демделгез, Лениннин бижөөни бола: «Большевиктер болгаш политиктыг боданын агымынык кылдыр баш политиктыг партия кылдыр, 1903 чылдан бээр дөгүлгөн туруп келген».

Барыны чүккө революстур пролетаризм чимчөөшкүниң база Россия революстур демократтыг шимчөөшкүниң чедип алган бугу-ле дөре чүдүлдерин бодуне хандыгач, бодунун чуртунун тоаргал байдалдарын өөрөшп көргөш, Россиянын меделдегил пролетариатын бугу-ле дөре кижилерин болуп долгандыр сыры каттыштырган. Лениннин тургускан партиязы эрги делегейи штурманачынык ажилчы

Ленинчи принциптерин бугу-биле катап тургускан, улустун чогаалкчы куштеринин хөгжүүргө делегейи ажилчын. Организастыг тургузугу, улус ажил-агымын улудурун экижидеринин талазы-биле СЭКП-ниң XXII сьезидинин соода партиянын аылган чаа бажыны коммунизм дөш демисейге оон масаларнын баштыкчы болгаш организастыг болур роль улам бедиткен.

Идеология ажилчынын сорулгаларына холбаштырган СЭКП ТК-нын ам болур Пленуму партиязын болгаш улустун амдыралына чугаажок чугула болушкун болур. Идеологтук фронт — коммунизм, тургузушкунуң аң чугула фронтуну. Партия бодунун чаа программасында кайгамчык улуг сорулгалары совет ниятелдин бугу ажил-инчелеринин коммунист үзө-боданы хевирлээр сорулган салган. Ол сорулгалар база-ла шимчилдигин турар! Бисте идеологтук ажилдын дешмел бедик болган тудум, коммунист тургузушкунга чедикшилер улум улуг болур.

Бистин партиязы марксист-ленинниң тугун бедик тудуп, чаа байдалда ол өөргөдиги сайырдык, оон революстур утка-шынырын, оон арга чорун камгалат турар. Буржуаз идеология-биле, оппортунисттин, ревизионизмин, догматизмин болгаш сектанты чоруктун илердикшилерине-биле партия мога чок демисейди чоруп турар. Партия башкы ажил-дунма марксист-ленинчи партияларын чангыс анил болгаш сыры каттыжымкын бижылгалары дөш демисей, социалетик интернационализм идеяларын шычы болурун чижөөн көргүзүп турар. Акыл-дунма коммунист болгаш ажилчын партиязы-биле кады СЭКП тайбын дөш, демократия болгаш социализм дөш демисей турар күштерин аватарында чоруп орам. Амгы үеде социализм бодунун кыгыздары ома калбарган, социализм чангыс чуртун хем чедилден үнөш, өске дигерже непертөөн, делегейин социализм системез тындалган. Социализм чуртарынын чедикшилерине бугу делегейин ажилчы ойнары өөрү турар. Бистин партиязынын өөрү-хевирлээр болган анаа дөмейлештир делегейин барык тозан чуртарына марксист-ленинчи партиялар тыттып, долган, тилгелегил хөдөйлү турар, олар боттарынын хөрөөлөргө дөш ийи миллион ажилч коммунистери каттыштырган.

СЭКП Топ Комитеди «РСДРП-нин ийги сьезидинин алдан чылмын дугайында» бодунун докталамында кайгамчыктыг хунун калбаа-биле демделгезин партия организастыгына сүмөлөөн. Алардыг хунге белеткери талазы-биле бугу ажилды коммунист партиязы докталам ажилчы чонарын улам ийди сыры каттыштырганын, улустун бугу күштерин СЭКП-ниң XXII сьездинин салган төөгүдүгү сорулгаларын күүседиринче мобилизастарынын демде-биле чорудуп турар.

ЗАПОРЖЬЕ. «Запорожсталь» заводтук металлургия чаа чедикшилеринин чедип ап турар. Чедикшилер бешки чылмын планна хуусаа бетинде күүселер дөш чарыштышан, олар 1963 чылда чаа технологияны болгаш мурнакчы дуржулганы бугураатке непертеринин, күш-ажалды организастарын экижидеринин база бугураатке дерикшинин эңне долдузуу-була ажилдарын аргам-биле чыл планнан арткык 18.000 тонна шойну, 24.000 тонна кадим болгаш 18.000 тонна прокатты бүдүрүп үндүрүп хуузулган.

Кучукут № 2 домна суугуңуң коллектив бугураатке программаны чедикшилерин күүселди, пландан арткы шойну берип турар. Ол коллектив чыл эгезинден бээр онаалгаа немей 1400 тонна шойну экилдерген.

ЧУРУКТА: № 2 домна суугуңуң мурнакчы коллективтеринин бирээни, ому мастер Николай Волочук баштап турар (солгай таланында).
Фото А. Красовскийни.

Уругларга белек

Тываның ном үндүрер чери бичи номчуучуларын өзүп өрөр негеделери хандыры-биле улуг өз хемчээлдиг, уругларга таарымчал номнарны сөөлү үеде үндүрүп турары өөрүңүч. Эртең чылмын безин К. Нудажыны «Өнүктүрүңиз даңгыра» деп аттыг расказы чангызын болгаш С. Токанын «Юдуру-оол биле Биче-ныс дугайында» тоолун чараш чураттыргып, көрүшүп номчуштар кылдыр парол үндүргөн болгы. Национал улугла болгаш чараш чураттар биле наастаттыганын ыдыг номчуштар шюлангы экин амыдып кирер деп турар база шюла насылгы элзоди уругларын эстелитиң кимизидигеиниң улуг салдарын чедирип, аларнын со-нуургалын хавра тудары чугаажок.

Мээң бичи класска дуңмам орус, тыва тоолдар номчурунга аажок ойна. Бир катап анаа «Юдуру-оол биле Биче-ныс дугайында» тоолду экин бээриме номчуп өвөөн. Шах ыдыг чураттып номчуштар бичин номчуучулар-м

СЭКП ТК-нын Пленумунга төлөпиг белек

Ам удаас бистин Төрөөн чурту-вустун наймысалды Москвага СЭКП ТК-нын Пленуму ажилчын болгы. Совет кижилер анаа чаа-чаа күш-ажалчы белектерин ужуражып турар.

Тандамда көдөө ажил-агымнын дуржулга станциянын малчынын чедип чылдын бешки чылдын эртең айларында белек көргүзүлгү ажил-агымнын бирги чартык чылда күрөөне 371 тонна сүттү дужааган, планин июль 8-те ажып күүсеткен. Эртең чылдын бо үзү-биле дензере, оон 172 тонна хөй. Хөй сүт дөш фермалар арасында калбарган социалетик чарышка Дүргөний төп сүт-баран ферманын коллектив бирги чери алган. Ук ферма бо чылдын эртең беш айларынын дургузуна 164 тонна сүттү саар тургаш, 177 тонна кылдыр күүсеткен. Ол ферманын саначылары болгаш калбарчылар Төрөөн Коммунист партиянын Топ Комитетинин июль Пленумун ажилчын хунунге чедир ам-даа хөй сүттү бугураат дөш, кызыкмак ажилдап турар.

Саанчалар ортузунда калбарган чарыштын бирги черин комсомолчу О. Чечек аңг баш айларда бодунга бижылган 40 саар шюниң ивек бугузуна 550 кг сүттү саар алган. Ол ышкы сүт саалазынга белек көргүзүлгү ол ферманын саначылары О. Хоруу, К. Оюн болгаш Халды-Аксы сүт-баран ферманын саначылары О. Кара-кыс, А. Оюн болгаш өкөөр-даа чедип ап, саар шюнет-не 495-тен 543 килограмм сүттү саар алганар.

Ам чангыс эки үзүлгөп турар Инектерин сүтүрүп хун келген тудум бедик өрөр. Хунде нем бир инектен-не 9—10 литр сүттү саар ап турар нем. Бистин Коммунист партияны бодунун совет кижилер дөш хун бугу сагып салып турар. Ол сагып салышкында төлөпиг халык бээрине белек нем. Ичанаган партиянын Топ Комитетинин ам удаас ажилчын Пленумунга күш-ажалчы белек кылдыр бир саар инектен-не 650 ажилч дитр сүттү саар аларын хуузулган турар нем. Ол болза, бодун ажил-инчи мээ Пленумга белек болур — деп, мурнакчы саначы Оюн Чечек улуг чоргарал-биле чугаалап турар.

Дуржулга станциянын дык хөй малчыны ай салына-ла бедик көргүзүлгү ажилдап турар. Малдын баш санын менди камгаап алыр болгаш оон дегинин бедилер талазы-биле мурнакчыларын саны өскөн. Дуржулгалыг хаван ажаакчыны И. Евреенок семирти азыран турар бөлүк хаванарынын баш санынга оонаштыр чүдө май айда 400 грамм немед» деннин дүн-хунде алдыр тургаш, 543 грамм чедирип шыдаган, 2 болгаш 4 айгыг хаван оолдарында дүн-хунде 250 грамм немед деннин алдыр онаалганын 412 грамм чедирген.

Эш Рудинге узурган азияк болза

СОВЕТ ТУДУГУЖУНУ ХУНУНГЕ УТКУШТУР

Ам бо хүндөрдө Кызылдын паром аксынга чедер болза, хеминиң ийи талакы эриктерине өмгөжөк хөй автомашиналар дистириштир шуужунан турар. Ол чүгө бөгүн эвөс, эңир чылым-даа, бурунгу чылым-даа, он чыл мурунда-даа ыдыг болу келген. Бир өвөс ол автомашиналар шүтү-ла паром манат эрттирген шаптарында ажилдап турган чүдө болза, республиканың улус ажил-агымына чугула херектиг муңу тонна немед чүктөр өөрүңүгөн турар ийди. Ичанаажок тыва улустун үзөгөр чугаазында: «Шаг шаа-биле турбас, чындаак көгү-биле турбас» дээр болгы. Шына-ла ам паром аксынга чүс-чүс автомашиналарын хунуу бадыр, даны ашы уурук-сууруктан мөөнөшөөн, оон улумандан муң-муң машина-шактарынын халас чедир чорудун төңүзү келген. Енисейин кижилер улуг көвүргүп тургускан, оон кыры-биле шимчөөшкүниң ажилдарына чедир мыршын санын хонуктар турган. Ол көвүргү канчаар тургустууналы?

1961 чылдын декабрь айынын төңүзүндө, чаа чыл бугурунса Ленин ордениң № 5 көвүргү орденин бир салбары Кызылга чедип келген. Ол дөреге Сибиринин улус биче хемини кижилер хөй-хөй көвүргүлери тургустуу каалак, бижып найрадыг, чангыс өг-буле ышкып апарган коллектив. Ам бо уаада оларын сорулгалары—Енисейин кижилер көвүргү тургустуунун хуусааы—үш чыл мындаг болган. Ол хире нарын, харымысалганы тудугу эгелерине өргөжөк чугула чүдөлдөрүн, холда амдымында чүдө төлөвиле бар, оон эңне чүд-ла чок турган. Кыштык чыкылаа соогу, график эгүзаар хуусаа бажым. Шах ыдыг берге үеде ажилды чүдөл эгелээр? — деп айтырып тургустуун келген. Кол-ла чүдө—тудугу баазам болгаш түр чурттар башкы-балгак болган. Тудугулар ажилды шах оон эгелен кириккен-нөр. Ленин орденин хонучу тудугу Дмитрий Джуган хурткан комплекс ийиди бригада оон ажилдарын план эгүзаар үш ай дургузуна кылдыр турган, херек кырында чангыс айла-ла доозуканнар. Көвүргү тудугуларды Тывага келгеш бир дугаар-кы чедип алган күш-ажалчы улуг

ШАГ-УЕНИ ДӨРТ КАТАП МУРНАВЫШААН...

тиледегези ол болган. Ол тилелге коллектив кижилерин чаа-чаа чедикшилерине улам сору кийген.

Салбарынын улудукчуу Чепкасов баштаан инженер-техниктиг ажилдакчылар ол-ла айда база тергин чугула ажилды күүсеткенер. Көвүргү тудугу техникум докү-

мрамор деп даш холуп тургаш кылган, онаа бижык бугуштуу нарын бетон блоктар салып тургаш ала-галтарын эңеп үндүрүп келир бола.

Салбарынын улудукчуу Чепкасовтун болгаш бетон алагалтарын тургускан комплексинин бригаданың улудукчуу Иван Колянтинин чу-

көвүргүтүн кырын бетон блоктар-биле серилгеш, оон кырында база бетоннар, асфальтлаар апар. Ол ажилдарын кыжын күүседир болдунса, чүгө чымы үеде чорудар журулду. Бир эвөс график эгүзаар ажилдаар болза, көвүргү тудун келир кыжын база ара соккатып, чий келирин манар апарган. Тудугулар боттарынын аргаларын болгаш курдаларын санып көргөш, патриотчу чаа шимтирин хуузап алганар: эшээр демир ооргаларын март айда эгелеп июль 30-ге чедир салып доозуу, оон-биле чергелештир көвүргүтүн кырын серилгеш, бетоннар, асфальтлаар ажилдарын база белек болдурган участкага хары узга денге чорудар.

Дуржулгалыг хонучу монтажник Николай Иванов турган комплексинин бригада дүн-хунун 24 пайынын бичин-даа үзүлгөшкүниң чок кылдыр ажилды организастап турган, ийи ай дургузуна күүсетсе чогуу ажилдарын чүдө 18 хонукта кылды доозуканнар. База бир ээлчегил улуг тилелге шах канча үзүлгөп алынган. Оон эгелен көвүргүтүн өптегел-монтаж ажилдары шуудуна кирген, а бугун чартык ай дургузуна, казан лот баткалакта, хемин солагай талакы өрнин бетон алагалтар-биле тудуштурупкан. Амгы үеде металл конструкцияларын өптегел колдуунда доозуп турар, оон сөөлү үш алагалтар кырынга бижылдап салдыр аркан.

Бистин анык Тыва республика-вистин наймысалынын Көчөтөр кумдузуун чаа көвүргү-биле тудуштууран бедик чал орукта ажалк улуг каалак самбыраа: «Николай Федорович Иванов турган комплексинин бригада көвүргү тудуун айлтык хуусаазындан бир чыл бурунгаар, 1963 чылдын август 11-де, совет тудугуларын хунунге күш-ажалчы белек кылдыр ажилгал киирерин хуузуңен» деп бижип каан

авыла ажиллаа киирер бис.

Көвүргү тудугуларын Тывага келгеш кайтамчык демиг, кайтамчык кызыкмак ажилдаанар. Олар график эгүзаар айлтышкан хуусааы үш дөрт катап кылдыр, шаг-уени үш дөрт катап мурнап чоруп турган таваргаларын үстүнде кирген чижектер көргүзүп турар. Оларын сөзүгү бугураас аргажок, оларын сөзү бижип, мнаныштыг.

Хажымындан көвөргө хемин дөдө ортуздан эгелен эриктери чорту чавызап баткан, киригин дыңдыр тытып каан чыкыш хевирлги, шүтү болу чидиг хурч ызыл өңү чөк көвүргүлгөн ам удаас шимчөөшкүниң эгелээр. Ол дөреге Тыванын девицезинге Енисейин невидир бир-ле дугаары тургустуунан көвүргү болуп, оон ажыгалгы кирип турар үеде тору ажаалыны өдүр немеринин багырландыг инителери Тыванын төгүлүнде турсаалай болушкун кылдыр артар дие чөр-лө хөөрө болбас.

Көвүргү тудугуларын Тывага келгеш күүсеткен ажилдын үе-чүдөлдөрүн бирги, ийиди, үшкү чыкыш чангыныкча тилелдээр деп дүрүм эгүзаар айып болур. Ам шимтириң тилелдери — көвүргү ажилгалга кириптин минутагаларын хун келген тудуун чаа чокшудуп кел чыдар. Ол чүгө көвүргү тудугуларын байырлаа эвөс, бистерин шүтүлгүтүн байырлаа-выс-дыр деп чугаалаар ужурулг бис.

Бүш-ажыл фронтунуң улуг армизациянын шаптыгынын бирээзе болуп—бистин көвүргү тудугуларынга моон солгаар-ла чаа-чаа чедикшилерин сеткал-салгыштын халыгында көрүшүп келер шимтириң. База бир өөрүңүч болгаш чоргарачы чүдө болза, Кызылга Енисейин кижилер көвүргү тудугуларын ажилчын дуржулгалы Совет Эвдлетинин өсте-лаа черлерине белек үнелдери ап турары болур.

Көвүргү уааас болур, оон-биле холбаштыр республиканын авто-мобил транспорту ала улуг курал-бей—деп, тудугулардын улус бо-ла айтыра берген турар. Анаа олар мнанаар харылаалар.

Хулөөлө алган бис, мындг болганда көвүргүтүн ол хуусаа м-

Хөй дүктү-күрөөгө Баштайгы ээлчегде

СҮТ-АКСЫ. (Телефон-биле). «Бүт Хөй» совхозтун Бора-Тайга сабыры 12 муң ажилч болган 2230 чеге өшкүкүн дүтүн ажаап алдыр. Ол ышкы күрөөне 270 центер дүктү белектөөр хуузулган.

Коллектив бо талазы-биле белеткенди эртең чылдан дөре организастаан. Ак-Чыраа пунктунга 36 дагыт, Манчуртеке 12 халчыл агрегаттары чогуур өйүндө турган, кижилерин ажилдарына таарымчал хандырган. Ол ышкы 40 кижин хол халчыл эвенюлора баш бурунгаар бижылган турган.

Күш-ажалды шын организастаанын түнөлдөгө өшкүтүн кыргыла-дамын каа-ла хун доозупкан. Оларын бирээзинден ортума-биле 590 грамм дүтү ажаап алган. Хөй кыргылаа база улужап өгөдөн.

Салбарынын эрелчегини ош Канчир-оодун дыңатакынын эгүзаар

Түнел хойжуну өөртүп турар

Бий-Хем районун «Искра» көдөө ажил-агы артелинин даргазы П. А. Дежнев бистин корреспондентивис-биле телефон дагыштыр кылган беле-седазына, дүк кыргылааынын чоруп турарын түнөлдөгө хойжуларын сеткал-салгышын тааржып турар деп, демделгез.

Ол колхозта бо хүнерге чедир 1782 баш хөй кыргытынган азы оон 2 тонна 836 кг дүк алынган. Ажил-агымнын улудукчуу чымын чыктып турары-биле кылдыр, ам 4 хире хонуктан бугу кыргылаа доозуула турар. Колхозтун хойжулары Д. Монгуш, Б. Бай-Бара болган

Б. Кенден олар хөй дүжүтүн түнөлдөгө таарымчал, өөрүлүгүл болбас аргам чок: олар бир хөйга онааштыр ортума-биле 2 кг 50 грамм дүктү кыргып алыр аргалыг болганар.

Электроркыгында агрегадыга ажилдарынын мержелиг кажилерин кыргылаан баштайгы хүнеринден бээр кестүп келгелген. Анаа бир ээлчегде-ле кижи бугу 20 кг дүктү кыргып турду. Екатерина Сергеева, Валентина Формутова, Васса Сергеева олар ышкы мурнакчылар ол орманы үрүчү 30—35 кг чедирип келтирер.

ШЫЛГАРАҢГАЙ ИСПАН КОММУНИСТ ХУЛИАН ГРИМАУНУҢ КАРА БАЖЫҢГА ЧЫТКАШ БИЖЭЭН ЧАГААЛАРЫ

„Ол кончуг чугула“

1962 чылдың апрельде астурий дагжылары ажил социализмны дугайында баштайгы дымнадышкынары алган. Гулиан Гримау мында деп биз: «Ол кончуг чугула. Гримауны ажилчыларын болгаш Кадиетти тарачынырын демиселини соода, астурий дагжылары ажил социализмны ажилчы чонварын дайнычы аргалынын дүргөн өзүп турарынын дугайын керемелен турар».

«Агитация ажалды, а ол шыкаш ажил соодашышкынын калбарышкынынын дугайын, астурий дагжылар-биле сагыш-сеткил каттыштарынын эргежек чугулазынын дугайын дымнадып турар. Хамаарышпас Испаниянык радиоузуну» ажил-чорудулгасы Мадридке магалык дайнычы байдалды тургузуп, биске кедейге улуг дөткөмчүни көргүзүп турар. Бүгү-ниги ажил социализмнык кыйгырыгына үе черде тааржыр-дыр. Биске шаг-че мырнын чок болбайн аан, мычазла-даа ону кылдыры үени байдалы, а ол шыкаш бистин хүлээгенге негеп турар... Бүгү күштерини чыгынып алган, мыдык хүлээгенге күселин-дир. Бистер хол салбайн ажалдап тур бис, мычанаш бистер шаптарыны алып эртин тур бис, буттук депшиге илергей-дир; массаарынык дайнычы чоруу беди турар-дыр. Астурий дагжыларын болгаш баск металлургиянык демиселини Мадридтин чуртакчыларын ниги сагыш-сеткил каттыштарышкынынын дугайында хэйну бижип болур, мычазла-даа ам ону кылдыр чок-тур. Кижилер чер-ле болганда боттарынын тура-сорукутун илереди турар. Хоочун ажалдакчылар база катал күштерин чыгынып турар. Оларнын чамалыктыр мында джип турар: «Сөөлү чылдарын күженишкенини халас барбаан-дыр». Езу-чурмуун саздарашкыны күштеди турар. Ам апаз кончуг күштүг согууну таварыштырган. Кижилер «оң ужуз-дузыны» хайгаарып көрүп, керемелен болуп турар».

„Биске бүзүредер“

«Элеэн ооладашкын-биле бижип олур мен, чүге дээрге пятница эгелээр ужурап турган бүгү-нигиде ажил социализмнык белек-кел ичинде-ла чедипше шаг-үени шүптүзүп ээлеп калпын. Биске бүзүредер. Бу үенин бүгү харысалгазын бистер медереп билди тур бис. Бистер күштерини болгаш энергиянык харманмас бис».

1962 чылдың апрель-майда чоруткан ажил соодашышкынынын соода ол мында деп биз: «Мен партия организацияларымдан келген харысалгалык өшөр-биле чөвүлөп хурал эртинир тур мен. Черле мычак, демиселин болган партиянык бижилганын перспективаларын ап көөр болза, ол өшөр чүвени кончуг-ла буттук-биле билди турарлар-дыр. Комитеттер боттарына оолаган эрге-хүлээлери чидир чок күселин шыкар болуп дөш, ол комитеттерге калбак дууламчыны көргүзүренин эргежек чугулазын-биле бүтүн каттыжып турарын ол өшөр илеретти. Эртин үе-биле деңгээрге, өштерин тура-соруу беди-тир. Олар болдунар аргалары-даа, бергелери-даа тодаргай көрүп, ул бергелери алып эртин орадакчып турар. Партия болза ажил социализмныкынын үезинде национал масштабка удуртукчу күш болуп турган болгаш кайн-даа үеде оң удуртулгазы хандырылган турган дээрин олар боттарынын чугааларына омазал демгелешешан, Күүсекчи Комитеттин шиптирлери-биле бүтүн каттыжып турар. Ол бүгү чүдөр Күүсекомун болгаш эш Сантьяго Баррибонун ажалынын ачыды-биле боттамып турган дээрин олар база-ла билди туралар».

Чангыс өпти (массаны) чеди-ап турарын болгаш партиянын ат-алдарынын өзүп турарын олар база-ла айтып турдулар, чүге дээрге бистер болза национал ажил социализмныкы болу берип болур улуг хеделишиктерин кылдырып шапчал-ла таарымчалык байдалга түрүп турар-дыр бис».

„Бергелерден кортпас бис“

1962 чылдың июнда Гримау мында деп биз: «Партияга дууламчы көргүзүренин кампаниязы багай өвөс чоруп тур. 100.000 песетти, а харын ол түндөн ажыр-даа чып ап шылдатар боор бис деп бодап тур мен. Партияга дуулаар күзүлгид хэй-хэй кижилер хире-шаа-биле салышкыны кирип туралар. Ол магалык кижек-тир».

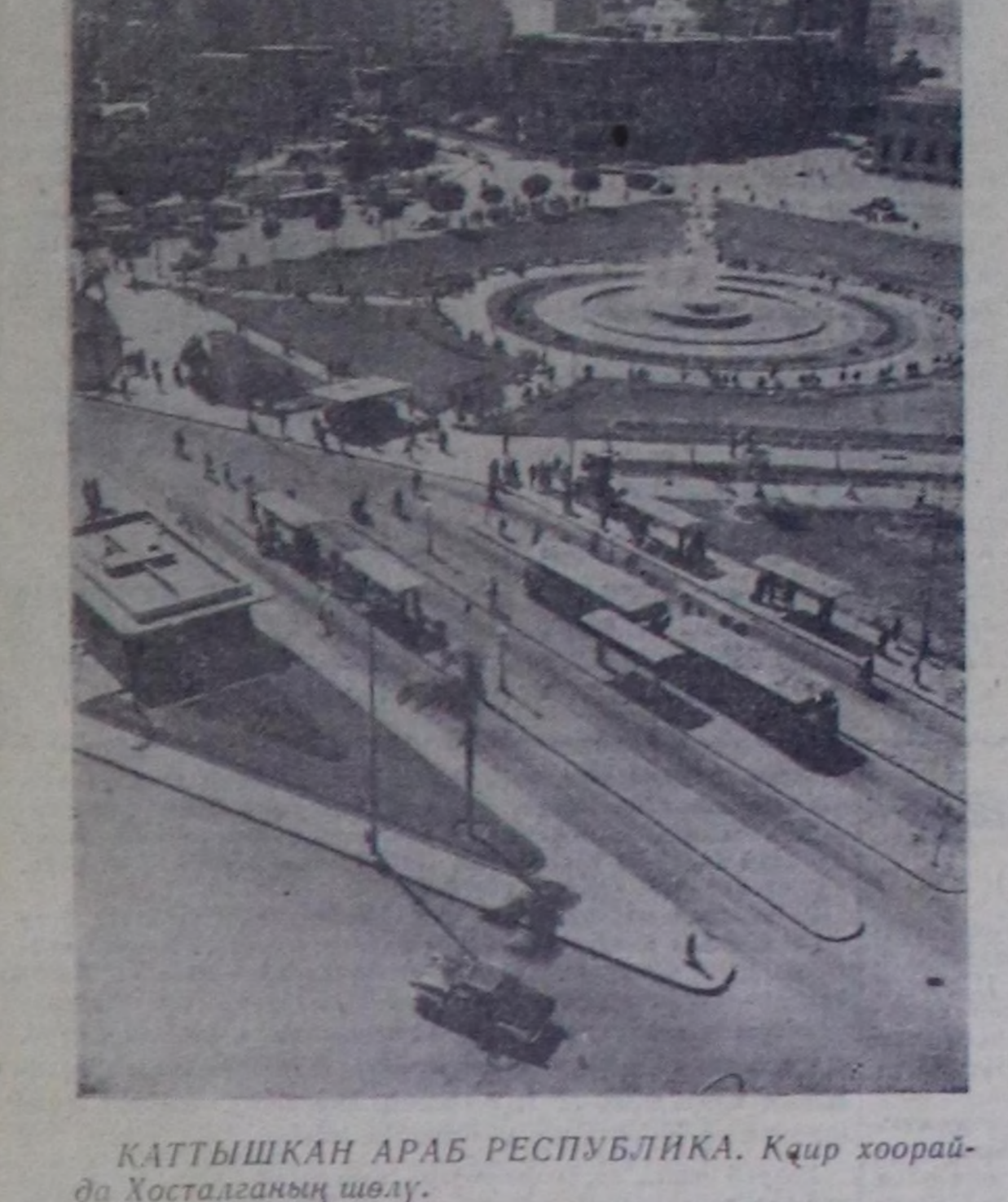
Оң октябрда биздени болза: «Партияга дууламчы көргүзүренин кампаниязы-биле холбаштыр, 100.000 песет тивүү ажырган».

«Бодун хуузда бергелерден кортпайн тур мен. Ажалга болдунар-ла хэй өштерин кириштиренин орадакчып тур мен. Сорудалар хэй, мычанаш хун бүрүде улуг идеялык чорукту бистен байда негеп турар дээрин билди болгай силер.

Мен болза бергелер дугайында айтыгып тургузарынын талаакчыны өвөс кижип болгай мен, чүге дээрге ол бергелер силерге биздингир дээрин мен кончуг аки билди тур мен».

Гримау шагда бээр-ле дыштанмай келген, мычарга шөлээлери ача саналдаарга, ол мында деп харысаан: «Менээ таарымча чок чүдөр черле турбас. Кол-ла чүве—тааржыр үени шилпи алдыр. Силерге мен чамык чүдөдери тайылбырлап керейн, мычан бодунар шиптирлээр силер... Бо үе мындыг-ла кончуг таарымша-тыр».

Полиция кежелеп турар-дыр. Профилелдерин хартаачылары база-ла шап мындык болуп турар. Профилел оппозицияны оларга улуг даяжыкты таварыштырып турар, мычанаш олар биске согушкуну таварыштырынын болдунар аргазын дилеп турарлар. Апрель, май болгаш оон соодагы-даа болушкуннарга шылараш үнгөн өштерин олар истеп-сүрүп турар шыпаш-тыр».

КАТТЫШКАН АРАБ РЕСПУБЛИКА. Кжир хоорайда Хосталганын шөлү. Фото А. Ждановтүү. СЭТА-нын фотохрониказы.

РЕДАКЦИЯНЫК АДРЕЗИ: Кызыл, Шеткин-Кравченко кудумчуу бакын, № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторун 24.63, редакторун орадакчынын болгаш харысалгалык дежурдунун 35-24, харысалгалык секретарын 23-35, көзө ажал-агыл кылдыны 25-38, партиянык амырал кылдыны 20-60, чыгык информация кылдыны 21-27, үлөтүр болгаш транспорт база культура амырал кылдыны 22-64, бухгалтерияны 31-75, корректорларын 21-47. Солун келбей барганда 32-75 телефон долгаар.

Бо байдалдарын үезинде мези шөлөөлөрүн дугайында айтырып тургусан херэ чок боор... Бүзүрөп көрүр, мен ол дугайын чаа бергелери тургузар дөш чугаалар олурбай-дыр мен. Хууда менээ ийи таала бар: Күүсекчи Комитеттин ажалын болгаш мында тургустунган магалык политикаг байдалды үдөзүрү-биле тодаралык көөрү болгаш бодумун өг-бүлөмни көрүп, чолукшуту болур».

„Совет Эвилели болгаш эш Хрущев тайбынны камгалап алган“

«Мен дыштанымны эн-не тааржыр үеде чеди сонгарлатканымга өөрүп тур мен. Ол мзон күзүлери-биле бүгү дүжүп тур. Тайбынга болгаш бистин төрөн чуртувуска шап мындык аар-берге үеде бистин күштерини кошпапзасы эргежек чугула» (Бо чагааны Кариб далайын районунга кризистин хүнеринде бижээн).

Ол хүнерде Хулиан Гримауны бижээни болза: «Тургузунуп келген байдалдын шыгымын-биле холбаштыр. Мадридтин чуртакчылары дууреп, хөлөп турарын мен кудумчуга, автобустарга чораш, илагыга партия комитеттери-биле арадакчылык үезинде бүтүрөп көрдүм».

Элеэн каш тижектерни көргүсүшпан, Хулиан Гримауны немеп бижээни болза: «Делегейде тургустунуп келген байдалдык шыгымын болгаш бистин чуртувуска оон таварыштырып болур уруктары кижип бүрүзү көрүп турар. Мэн бодап турарым-биле алдыга (оон-биле бүгү-ле партия комитеттери чыпшээрээр-даа мычаш), делегей дайынын болу бээринин буттук айынынга болгаш ол дайынын бистин чуртувуска таварыштырып болур халагып уруктарына чонуу бүзүредип, оттургаш, бистер бурунгалар улуг бажымы кылган бис. Тайбын дөш демисел бо хүнерде бирги черде тургустунган, хөлөзө мындык болуп дөш бистер бүгү-ле чүдүлери кылдыр ужурут бис».

Хулиан оон мнай бижээни болза: «Совет Эвилелинин туржуу бүгү делегейге болгаш Испанияга улуг сагыш-сеткил каттыштырылганын болгаш өөрүп четиришкенин болдунар деп санап турар мен. Ол болза Совет Эвилелинин чүтге тайбычык чүтүлгө быгып тура-сорууну тодаргай үлөгери эвөс, харын-даа оон быжымын, кымга-даа кыжнмай турар бис деп, совет удуртукчуларын ол дугайын чугаалап турары шап ол улуг быгып чорукту бадыктаашкыны-дыр. Ол болза бодуне халдап келген кандыг-даа дайынын мычла шаар төлөздө өскөдөн демократтерине баазалар Совет Эвилелинге чөк чөдөронин бадыктаашкыны-дыр».

Сөөлү чыгараларын бирээзин оон бижээни болза: «Делегей байдалын душтүктүг чорууга улустар дууреп турар. Совет Эвилелинге болгаш эш Хрущевка чонуп ортузунда хамаарылга чептуу—чагай болуп турар. Хэй-нигиде санал-ооалы Совет Эвилелинге амыктып болуп турар. Совет Эвилели болгаш Хрущев делегейни аймык-халаптан камгалап алган дээрин бүгү-ле чүдөр чугаалап турар-дыр».

«ПРАВДА» СОЛУНДАН.

Германиянык Компартиязынын съездизи

БЕРЛИН. (СЭТА). ГПР ТК-ның 22-ти пленумун шиптиренин эуугар Германиянык Коммунист партиязынын съездизи болган дээрин «Дейер Фрейтсеңдер 904» деп радиостанция дыналып турар. Съездизин ажылынга 217 делегаттар киришкен. СЭП ТК-ның Президиумуну кижигу О. В. Куусинеңе баштакан Совет Эвилелинин Коммунист партиязынын төлөзөлери, Германиянык Социалистг чан-

МАРП ТК-ның кыйгырыгылары

УЛАН-БАТОР. (СЭТА). Моолга июль 11-де демгелден өртүрер улус революциянын тийлээн хүнүндө бээр 42 чыл оюнга Моолун Аратын револютул партиязынын ТК-нын кыйгырыгыларын Улан-Баторда парлап үндүргөн. МАРП ТК моол ажалык чонорга байыр чедирип, социалистг тургузушкунга чаа-чачыларгагачи чедишкенин чедиш алып, бо чылдык—чүртүн улус ажалы-агыин болгаш культуразын көжүрүренин үшү беш чыл планынын үшкү чылынын планын ооалдадаларын хуусаа бетиңде күселир деп кыйгырып турар.

Куба улус испан улус-биле кады

ГАВАНА. (СЭТА). Испан улус-биле сагыш-сеткил каттыштарынын бүгү делегей дедалынга куба улус идеялык кирип турар. Бүдүрүлгелерде, алооң, өөредилге черлеринде митингилер болуп эртип, чүрттүн ажалчы чонолары Испаниянык маадырлыг улусуну франкоку фашистг диктатурага удур демиселин дөткөп турарын илеретип, политика талазы-биле хоругдатыгынаарын франкоку кара бажындардан хостоп үндүренин, Испанияга демократтыг хосталгалары катал тургузарын негеп турарлар.

Чүрттүн ины-бүрү массалык организациялары, оон иштине профилелдери, куба херээженер федерациязы меделелдер кылгаш, испан улустун франкоку диктатурага удур демисели-биле куба улустун сагыш-сеткил каттыштарып турарын илереткен.

ИСПАН УЛУС-БИЛЕ САГЫШ-СЕТКИЛ КАТТЫШТЫРЫШКЫНЫ

САН-ХОСЕ. СЭТА-ның корреспондентиза Франсиско Гамбонанык камчыны турары болза: Франконун дөзүн өзү-чүрүмунга удур испан улустун маадырлыг демисели-биле сагыш-сеткил каттыштарынын ача болган митингизинге «Коста-Риканын улусчу авангарды» деп партиянык удуртукчу Мануэль Мора Вальверде чүве чугаалаарга, кижикчилер «Испан улустун диктатурага удур маадырлыг демисели делгезерин», «Испаниянык Коммунистг партиязы дел-

ТУРИСТЕР СЕЛИГЕРДЕ

КАЛИНИН ОБЛАСТЬ. Сугу хөлөзөңнү чурталдыг черин чүрттүп бугу булуңкарында болгаш дышкыдан келген мүйүч кижилерин дыштангырынга мыак чер болдука мыак кижилер турбизини «эртимез» кобилгашы Селигер деп адал турар. Селигерге аки дыштангы, күштү немеп алгынык аргалар хэй. Ачаа автомобильлер, чаба-тергешилер, суг-мотор спортника мыак кижилер, чадаг туристер магерлерин тургузуп ап болур. Кижилер, катерлер, теллохондар, хэй-бүрү хөвирлерин хемелери ол чораш хөлдө чоруп турар. Ол хөлдө оң талазында байлак аргамыш бар.

Ачаа аңгал-даа, балыкпап-даа болур. Хөлдүк эринде туристер ажылаар чүдүлөр элбик-хэй санымы турист баазалар, кемпиктер, дыштанылгачылар Селигерге келгеш хөлдө балыкпап болза ажырбас. Парустуг ажаларымы, хемелери, рюкзактарын, майгычкыларын, демир хуучуларын, балдыларын болгаш өскө-даа ол шыкаш чүдүлери улуг эвөс төлөвир-

Биле хөлөзөңдө ап болур. Ошанкы коорайда—Селигерде туризмни төвүндө—теллохонка олуртканы, хөлдө болгаш туралар черлеринге селүстөп чоруп болур. Ам Селигерде туризмни түзүк үези. Биле ам безин баштайм бөлүк туристер чедил келген. Ачаа чүлө турист пугбелалар-биле тос муң хире кижип дыштаныр деп турар. ЧҮРҮКТА: туристер дыштанылгачы. Фото Н. ЧАМОВТҮҮ СЭТА-ның фотохрониказы.

ДОПЧУ МЕДЭЭЛЕР

★ Космосту шипилээр талазы-биле комитеттин VI сессиясында совет төлөзүлери баштыгы, ССРЭ-ның Эртермен академиязын кижигу А. А. Багларов делегей харысалгыларын польша институтунга «Космос делгемин тайбыч ажылаар талазы-биле делегей кады ажыла-жылгазы» деп илеткеди кылган.

★ Бот-бодунга Экономиктиг дууламчыга Чөвүлелин көдөз ажыла-жылгы айтыгыларын талазы-биле доктаамал комиссиянык мал чөвүленин талазы-биле болуңун хуралы Будапеште ажыттыган. Оң киржикчилери мал ажалын хөгжүдериңге эргежек чугула чөвүленин бижилгаларын айтыгыларын чугаалайып турар. Күш-ажыла болгаш оң аймык чок чоруну камгалаар талазы-биле тускай эртерингиде чөвүлө хуралы болуңун ажалын венг наймысалаа база эгезен. Бөт-бодунга Экономиктиг дууламчыга Чөвүлелин кижигуерини чурттарынкы төлөзүлери оон ажылында киржикчилер Шахталарга өрт-биле демиселик болгаш ажалдарын аймык чок чорунуң айтыгыларын мында чугаалайып турар.

★ Кубаның чөөн талазынга каш хонукту үргүлүчүн соксаал чок чаймыкты чыстың соода байдал ажыжып эгезен. Чамдык черлерде хемелерин суглары сымгып турар. Ориенте жоуга болган үлөзүшкүн чүрттүп улус ажалы-агыинга улуг когаралды чедирген. Кауто хемениң зонасында турар чүлө улус бүдүрүлгелеринге чедирген когарал безин бир миллион песо (күба акша) ажып турар. Күруне эрге-агызынган органыны болгаш массалык революсул организациялар үлөзүшкүнү уруктарын узуткаарына холбашкан демиселин талазы-биле шиптирлел хемелерин ап турар.

★ Бразилиянык сая министри Сантьяго Дангас Совет Эвилелинге келирин чаалаан албанын чалаагыны хуулеп алган дээрин дугайында дындагыны Рио-де-Жанейрода парлап үндүргөн.

★ Япониянык министрлер кабинетин (чазаның) чанымда статистика бююрунук сан-медээлери-биле алырга, чүртта бурун ажил чоктырив нияти саны 400 муң кижип болуп турар.

★ Америк штаттар Индианага, Огайога, Иллинойга болгаш Мичиганга күштүг шуураган болган. Шуураган бажындарын хуралдарын үрөздөн, мнштарын дамыларын турар шапкан, телеграф чыгарып болгаш электоратчылдыгынын шугумдарын үрөздөн. Кижип когарал бар болган. Франкфорт (Иллиана штат) аэропортка беш самолёттарын үрөздөн.

★ Румын Улус Республиканык почта болгаш харызаланык кол эргелери Москвага херээженерини Бүгү-делегей конгрессиңге ажалдык кардыр почта марказын үндүргөн. Ол маркада чер бөмбүрүздө анзы-бүрү наоналардын үш херээженерини чурган. Чер бөмбүрүздө долгадыр куржаан жогады бижээни: «Хе-

★ Экономиктиг дууламчыга Чөвүлелин кижигуерини чурттарынкы төлөзүлери оон ажылында киржикчилер Шахталарга өрт-биле демиселик болгаш ажалдарын аймык чок чорунуң айтыгыларын мында чугаалайып турар.

★ Колонгафини порт ажычкынары Мунру-Африка Республиканык чурдуну болгаш дужур ажылады июль 1-ден эгезел соксаал деп шиптиренин хуулеп алган. Даян наймысаладык докерлер бо шиптиренин деткир деп чүрттүп өскө порттарында боттарынкы өштерин кийгырган. (СЭТА).

★ «Москвич» деп совет чикк автомобиль Туриниң чуртакчыларын ортузунга улус-биле сургашкан. Сөөлү чылдык дүргүзүлгө ол машиналарын чүс хире кижип салды алган. Туринисте ол машиналарга негелденин өзүп турары-биле холбаштыр совет автомашиналары садар болгаш сентар талазы-биле тускай фирманы тургузган.

★ Совет филмдериниң фестивалында белекел Венесуэлада калбарган. Фестивал дааразында айнык эгезинде Каракаска болур. Ол фестивалга совет чеди кино чурдуктарын чедир деп турар.

★ Румын Улус Республиканык почта болгаш харызаланык кол эргелери Москвага херээженерини Бүгү-делегей конгрессиңге ажалдык кардыр почта марказын үндүргөн. Ол маркада чер бөмбүрүздө анзы-бүрү наоналардын үш херээженерини чурган. Чер бөмбүрүздө долгадыр куржаан жогады бижээни: «Хе-

★ Румын Улус Республиканык почта болгаш харызаланык кол эргелери Москвага херээженерини Бүгү-делегей конгрессиңге ажалдык кардыр почта марказын үндүргөн. Ол маркада чер бөмбүрүздө анзы-бүрү наоналардын үш херээженерини чурган. Чер бөмбүрүздө долгадыр куржаан жогады бижээни: «Хе-

★ Румын Улус Республиканык почта болгаш харызаланык кол эргелери Москвага херээженерини Бүгү-делегей конгрессиңге ажалдык кардыр почта марказын үндүргөн. Ол маркада чер бөмбүрүздө анзы-бүрү наоналардын үш херээженерини чурган. Чер бөмбүрүздө долгадыр куржаан жогады бижээни: «Хе-

★ Румын Улус Республиканык почта болгаш харызаланык кол эргелери Москвага херээженерини Бүгү-делегей конгрессиңге ажалдык кардыр почта марказын үндүргөн. Ол маркада чер бөмбүрүздө анзы-бүрү наоналардын үш херээженерини чурган. Чер бөмбүрүздө долгадыр куржаан жогады бижээни: «Хе-

Ирак армия курдаларга удур

ЛОНДОН. (СЭТА). Багдад радиоуун дымчылып турары-биле алдыга, Ирактын согу районуна курдаларга удур дайны чорудулганын ирак чазактын шерилери эгезден деп, Рейтер агенттеги дышталдып турар. Эрбел болгаш Киркуку хоорайларын районунда операцияны чорутуп турар. 24 шактын дургузунда бооп-чөспөсөн салгаш дужуп бээрин негезе ульмитамуну ирак чазак курдаларга чорутканын соода ол операциялар эгезден.

Ирак армия курдаларга удур

ЛОНДОН. (СЭТА). Багдад радиоуун дымчылып турары-биле алдыга, Ирактын согу районуна курдаларга удур дайны чорудулганын ирак чазактын шерилери эгезден деп, Рейтер агенттеги дышталдып турар. Эрбел болгаш Киркуку хоорайларын районунда операцияны чорутуп турар. 24 шактын дургузунда бооп-чөспөсөн салгаш дужуп бээрин негезе ульмитамуну ирак чазак курдаларга чорутканын соода ол операциялар эгезден.

Ирак армия курдаларга удур

ЛОНДОН. (СЭТА). Багдад радиоуун дымчылып турары-биле алдыга, Ирактын согу районуна курдаларга удур дайны чорудулганын ирак чазактын шерилери эгезден деп, Рейтер агенттеги дышталдып турар. Эрбел болгаш Киркуку хоорайларын районунда операцияны чорутуп турар. 24 шактын дургузунда бооп-чөспөсөн салгаш дужуп бээрин негезе ульмитамуну ирак чазак курдаларга чорутканын соода ол операциялар эгезден.

Кинотеатрларга

БӨГҮН

«НАЙРАЛ»: «Барабанчинтин хуу-салымы» 10. «Нара чайна» 12. 2.
«Малимантанде болашкын» (делгем эрнанын) 4. 6. 8. 10 шактады.
«КАА-ХЕМ»: Уругуларга программалар 10. «Коргуш, чеме чокна» 11.15. 1.15. 3.15. 7.15. 9.15 шактады.
«ЕНИСЕЙ»: «Мен, мырган-авам, Илино болгаш Иларин» 2.30. 4.30 шактады.
«ВОСТОК»: «Арыг-чагай сеткилдиг» 1.15. 3.15. 5.15. 7.15 шактады.
ЧАПТЫ КИНОТЕАТРГА: «Сейм эртерин амып чыдар» 5.15. 7.15. 9.15 шактады.